

Inhoudsopgave

ACHTERGRONDEN	7	Muziek en dans	50
Het land	7	Theater	54
Geografie	7	Film	55
<i>Karst</i>	9	Media	56
Bodem en landgebruik	10	Sport	57
Klimaat	10	<i>Kladionica</i>	58
Flora en vegetatie	10	Keuken	58
Fauna	12	Taal	61
Geschiedenis	13	<i>Cyryllus en Methodius</i>	62
Meer geschiedenis dan goed voor ze is	13	Spelling en uitspraak	63
Prehistorie:Vinča	14		
Opkomst en ondergang van Kelten,			
Romeinen en barbaren	14	PRAKTISCHE INFORMATIE	69
Middeleeuwen: Koninklijke tijden	16	Van A tot Z	69
Osmaanse tijd	18		
<i>Ivo Andrić en de Osmaanse tijd</i>	19		
Van varkenshoeders tot koningen:			
Onafhankelijk Servië	20	BEZIENSWAARDIGHEDEN	83
Zuid-Slavisch eenheidsideaal	22	De Vojvodina	83
<i>De moord op het laatste koningspaar</i>	23	Novi Sad	83
Gavrilo Princip en de Eerste Wereld-		Geschiedenis	83
oorlog	23	Bezienswaardigheden	88
Oorlog en Interbellum: Het eerste		Uitgaan	95
Joegoslavië (1918-1941)	26	<i>EXIT Festival</i>	96
Tweede Wereldoorlog: Četniks en		Bačka (behalve Novi Sad)	99
Partizanen (1941-1945)	27	Bačka Palanka en Bač	99
Joegoslavië en het Titoïsme (1945-		Sombor	101
1980)	29	Subotica	103
Op naar het einde: 1980-1991	32	Het Banaat	108
De periode Milošević: Vier oorlogen		Kikinda	109
(1991-2000)	33	Zrenjanin	110
2000-nu: Op zoek naar een nieuw		Vršac	111
Servië	36	Bela Crkva en omgeving	112
Maatschappij	38	Pančevo	113
Politiek	38	Kovačica	114
Economie	40	Srem	115
Religie	41	Sremski Karlovci	115
Etnische bevolkingssamenstelling	42	Fruška Gora	116
Cultuur	45	Sremska Mitrovica	117
Beeldende kunst en architectuur	45	Moerasgebieden	119
Literatuur	48		

Inhoudsopgave

West-Servië	121	<i>Constantijn de Grote</i>	158
Šabac en Obrenovac	121	Bezienswaardigheden	159
Šabac	121	Omgeving	164
Obrenovac	122	Uitgaan	165
Langs de Drina naar het zuiden	123	Leskovac en Kuršumlija	167
Loznica	123	Leskovac	167
<i>Vuk Karadžić</i>	124	Čaričin grad	168
Trsić	124	Kuršumlija	168
Mali Zvornik	125	Đavolja varoš	168
Valjevo en Divčibare	125	Vranje en Vlasina	169
Valjevo	125	Ten zuiden van Vranje	171
Divčibare	127	Vlasinsko meer	172
Užice, Zlatibor en Tara	128	Piroć	172
Užice	128	Zavojsko meer	173
Zlatibor	129		
Moka Gora	130	Oost-Servië	175
Tara Nationaal Park	131	Knjaževac	175
De Sandžak	132	Sokobanja	179
Nova Varoš, Zlatar en Uvac	132	Zaječar	179
Prijepolje	134	Felix Romuliana (Gamzigrad)	180
Novi Pazar	136	Bor en Borsko meer	181
		Negotin	182
Centraal-Servië	139	Vratna	182
Kraljevo en Raška	139	Đerdap	183
Kraljevo	139	Kladovo	184
<i>Sint Sava</i>	145	Golubac	185
Ivanjilca	145	Homoljske regio	186
Kopaonik	145	Majdanpek	186
Šumadija	146	Požarevac en Smederevo	186
Kragujevac	146	Požarevac en Viminacium	186
Topola Oplenac	147	Smederevo	188
Čačak	148		
Takovo	120	Belgrado	191
Kruševac	150	Geschiedenis	191
Geschiedenis	150	Prehistorie en oudheid	191
Bezienswaardigheden	150	Middeleeuwen	194
<i>Slag op het Merelveld</i>	151	Osmanen en Habsburgers	194
		Hoofdstad van Servië	195
Zuid-Servië	155	Wereldoorlogen	195
Niš	155	Hoofd van socialistisch Joegoslavië	196
Geschiedenis	155	Recente geschiedenis	197

Inhoudsopgave

Centrum	198	OPGENOMEN KAARTEN	
Kalemegdan	198	Servië, ligging in Europa	6
Onder de Kalemegdan	202	Servië, overzichtskaart	8
Buitenwijken	204	Vorstendom Servië	21
Vračar	204	De Balkan aan de vooravond van de Eerste Wereldoorlog	24
Savski Venac en Ada Ciganlija	205	Socialistische Federale Republiek Joegoslavië: zes deelstaten en twee autonome gebieden	31
<i>Nikola Tesla</i>	206	Etnische bevolkingssamenstelling	43
Košutnak, Dedinje, Topčider en Banjica	207	Spoorwegen van Servië	79
Novi Beograd	207	Streekkaart Vojvodina	84-85
Omgeving	208	Novi Sad	90-91
Zemun	208	Subotica	104-105
Avala	208	Streekkaart West-Servië	120
Vinča	210	Streekkaart Centraal-Servië	140-141
Winkelen, activiteiten en uitgaan	210	Streekkaart Zuid-Servië	156-157
Winkelcentra en markten	211	Niš	162-163
Boekhandels	211	Streekkaart Oost-Servië	176-177
Muziek en films	211	Overzichtskaart Belgrado	192-193
Tours	211	Belgrado, centrum	200-201
Evenementen	211		
Theaters	212		
Bars en clubs	212		
Over de auteur	214		
Register	215		

PREHISTORIE: VINČA

In de bodem van het huidige grondgebied van Servië werd in 1908 een belangrijke archeologische ontdekking gedaan. Aan de oevers van de Donau bij het dorpje Vinča stuitte de Servische archeoloog Miloje Vasić op de resten van een menselijke nederzetting die later werd gedateerd in het vierde millennium voor Christus. In de twee decennia na 1908 haalden Vasić en zijn medewerkers een grote hoeveelheid kunst- en gebruiksvoorwerpen naar boven, die meer over de prehistorische bevolking van de Balkan konden vertellen.

Andere archeologische ontdekkingen in Oost-Europa zijn in verband gebracht met Vasić' opgravingen, waardoor we nu in het algemeen spreken over het Vinčavolk dat leefde in het gebied van het huidige voorma-

Een kleifiguur uit de Vinča cultuur

lige Joegoslavië, Roemenië, Hongarije en Bulgarije. Iets preciezer gezegd leefden de Vinča tussen de gebergten van Bosnië, de Karpaten en het Balkangebergte van Bulgarije in. De opgegraven nederzetting laat goed zien hoe de Vinča-bevolking woonde in houten en lemen huizen die door straten werden verbonden. De Vinča leefden van jacht, visserij en eenvoudige landbouw. Veel opgegraven kunstvoorwerpen, cultusbeeldjes en sierlijke borden tonen aan dat de bevolking een zeker belang aan spiritualiteit en cultuur hechtte. De kleine sculptuurtjes van godheden zijn wereldberoemd geworden en geliefd vanwege de wonderlijke en kunstige eenvoud. De hoogtijdagen van deze neolithische cultuur lagen in het vierde en derde millennium voor Christus. Daarna raakte zij in verval. Deze unieke archeologische vondsten van een prehistorisch Servië zijn nog steeds te bezichtigen in Vinča. De mooiste kunstige Vinča-beeldjes die Vasić opgegraven heeft staan in musea over de hele wereld tentoongesteld.

OPKOMST EN ONDERGANG VAN KELTEN, ROMEINEN EN BARBAREN

Na de Vinča-beschaving bleef het lang woest en ledig op het grondgebied van het huidige Servië, totdat in de derde en vierde eeuw voor Christus een Thracisch-Keltische stam de Donau afzakte en op de plek waar tegenwoordig de hoofdstad Belgrado ligt een eerste nederzetting vestigde.

Wie nu op de toppen van het Belgradose fort Kalemegdan staat, zal beseffen waarom de Keltische stammen besloten hier hun nederzetting te bouwen. Noordwaarts konden ze ver kijken over de eindeloze vlakten van Pannonia (het huidige Vojvodina). Indringers of aanvallers die over land kwamen, zagen zij bij wijze van spreken al minstens een dag van tevoren aankomen. Een blik op het Wes-

ten verschafte hen een totaaloverzicht op de Sava, de rivier die uitmondt in de Donau. Op de heuvel kun je uitstekend in de gaten houden wie er aan komt varen, wie er weggaat, wie er aan komt galopperen over de vlakke en wie er stiekem tussenuit probeert te knijpen.

In 279 voor Christus stichtte de Keltische stam van de Scordisci een fort bij de oevers van de twee belangrijkste rivieren, de Sava en de Donau. Zij gaven dit fort de naam Singidun. In de stammen- en volkerenstrijd die volgde, tussen onder andere de Daciërs (in huidig Roemenië) en de Romeinen, delfden de Kelten in 167 voor Christus het onderspit. Vanaf dat moment waren de Romeinen heer en meester in Singidun, dat prompt werd gelatiniseerd en omgedoopt in Singidunum.

Wat nog rest van de vroege Keltische beschaving is de beeldtaal die werd geïncorporeerd in de Romeinse heraldiek van Singidunum. Wie goed zoekt of zich uitgebreid laat informeren of rondleiden, zal nog elementen van de Keltische beschaving terugvinden in de kleinste details van het Belgradose fort Kalemegdan. De vroegste link met de Keltische beschaving heeft ook veel Serviërs geïnspireerd, zoals anno nu de populaire Servische band Orthodox Celts, die claimen dat de Ieren en Serviërs nog steeds aan elkaar verwant zijn. Uiteraard betreft het hier natuurlijk spelerei van een paar (rock) muzikanten. Niettemin, het tekent de brede culturele waaier waaruit het huidige Servië gegroeid is.

De Romeinen veroverden vanuit Singidunum een groot deel van de Balkan, slag

De overblijfselen van de Romeinse stad Felix Romuliana

vië enorme bedragen in het spoorwegnet. De treinen zullen in de toekomst frequenter gaan en veel sneller rijden, maar waarschijnlijk ook een stuk duurder zijn. Informatie over vertrek- en aankomsttijden kunt u vinden op: www.serbianrailways.com.

Taxi

Overall zijn taxi's in overvloed aanwezig. Ze zijn niet zo luxe als bij ons, maar ook erg goedkoop. Wel is het verstandig vooraf de prijs te vragen. Is die voor een ritje binnen een stad meer dan 500 din, dan klopt er iets niet en kunt u beter een andere auto zoeken.

Liften

In Servië wordt nog veel meer gelift dan in West-Europa, maar op de snelweg is het verboden. Het gaat over het algemeen snel en het is redelijk veilig, maar zoals in andere landen wordt het afgeraden voor vrouwen alleen. Stap niet in bij twijfel over de chauffeur. Het is niet ongebruikelijk dat chauffeurs een

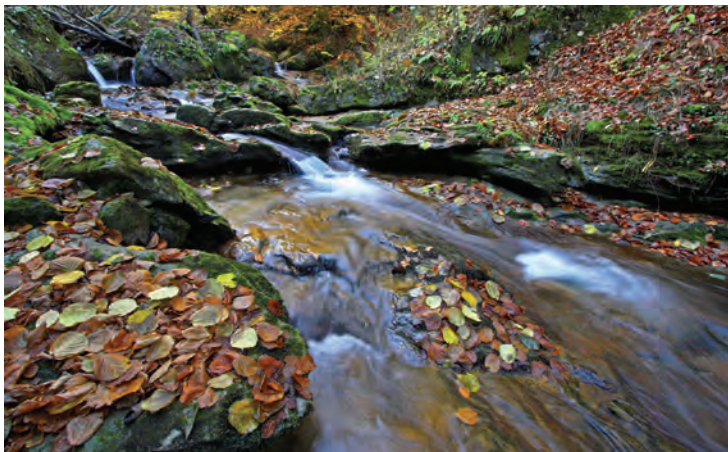
kleine bijdrage voor de benzine verlangen. Het is wel zo beleefd dat altijd aan te bieden.

OPENINGSTIJDEN

Er zijn geen vaste openingstijden in Servië. Kleine winkels en kiosken in steden zijn vaak de hele avond en ook in het weekend open. Supermarkten zijn doordeweeks meestal tot 21:00 uur open en in het weekend tot 15:00 uur. Veel andere winkels zijn tot 19:00 of 20:00 uur open. Banken zijn meestal op werkdagen van 8:00 tot 16:00 geopend, postkantoren tot 18:00 en op zaterdag tot 12:00 uur. Musea zijn in de regel op maandag dicht.

POLITIE

De politie controleert streng op snelheids-overtredingen. Voor het overdag niet voeren van licht of andere kleine vergrijpen krijgt u meestal alleen een waarschuwing. In noodgevallen kunt u de politie bereiken via het telefoonnummer 192.

Ook in de herfst is Servië een prachtig land

POST

De kwaliteit van de Servische post laat wat te wensen over. Brieven en kaarten van en naar West-Europa zijn vaak drie weken onderweg of komen helemaal niet aan. Belangrijke stukken kunt u beter aangetekend versturen. Postkantoren zijn te herkennen aan een geel bord met zwarte letters 'pošta'.

SEIZOENEN

Servië is in alle vier de jaargetijden een prachtig land. Als u niet zo goed tegen de hitte kunt, zijn de maanden juli en augustus niet aan te raden voor een vakantie in Servië. De lente en herfst zijn dan goede alternatieven.

TELEFOON

Het internationale kengetal van Servië is +381. Om vanuit Servië naar Nederland bellen, dient u +31 of 0031 te kiezen, voor België is dat +32 of 0032. In steden zijn altijd telefooncellen voorhanden, waarvoor kaarten te koop zijn bij de kiosk. Goedkoper is om te bellen vanuit een postkantoor. Wie langer in Servië blijft of er nog eens denkt terug te keren kan ook een SIM-kaart kopen. Er is weinig verschil tussen de drie providers MTS Telekom Srbija, Telenor en Vip. In de wat minder officieel uitzijnde telefoonwinkels kan uw telefoon voor een zacht prijsje SIM-lock-vrij gemaakt worden.

TIJDSVERSCHIL

Servië heeft geen tijdsverschil met Nederland en België. Ook de zomer- en wintertijd gaan op dezelfde dag in als bij ons.

VERZEKERINGEN

De meeste ziektekosten- en autoverzekeringen zijn gewoon geldig in Servië, maar controleer dit vooraf op uw polis. In Kosovo bieden Europese autoverzekeringen geen dekking, vanwege de onduidelijke status van

het land. U bent verplicht aan de grens een aparte WA-verzekering te kopen. Deze kost vijftig euro voor twee weken. Omdat auto-diefstal in Servië wat vaker voorkomt dan in West-Europa is het wellicht verstandig om een diefstalverzekering af te sluiten. Ook een (doorlopende) reisverzekering is altijd de moeite waard.

VLAG EN WAPEN

WEGENWACHT

Als u langs de weg stil komt te staan, kunt u bellen met 1987. Er zijn ook lokale sleepdiensten (šlep služba) die met bordjes langs de weg adverteren.

CENTRAAL-SERVIË

Het midden van Servië is het land van diepe bossen en eeuwenoude kloosters. Studenica is voor velen het hoogtepunt van hun reis naar Servië, maar ook Žiĉa staat hoog op favorietenlijsten van de toeristen. Kruševac is de stad van de nationale held tsaar Lazar. Maar ook uit later tijd zijn er indrukwekkende monumenten, zoals het mausoleum van de Karađorđe's in Topola. Vergeet ook niet te genieten van de prachtige natuur in gebieden als Kopaonik en Golija.

KRALJEVO EN RAŠKA

Hoewel de middeleeuwse staat Raška veel groter is geweest, wordt er nu meestal de regio tussen Kraljevo en Novi Pazar onder verstaan. Historisch gezien is dit misschien wel de belangrijkste regio van het land, omdat drie cruciale kloosters hier gelegen zijn: Sopoćani, Žiĉa en Studenica. Ook de natuur is prachtig, dankzij de rivier de Ibar, het Kopaonikgebergte en het reservaat Golija.

KRALJEVO

Haar huidige naam kreeg Kraljevo 1882 toen koning Milan I Obrenović gehoor gaf aan de wens van de burgers van het toenmalige Karanovac, die wilden dat de stad naar de koning (kralj) vernoemd werd. De stad – vlakbij het belangrijke Žiĉa klooster, waar de kroningen plaatshadden – was altijd al nauw verbonden met koninklijke families van Servië. Kraljevo onderscheidt zich van alle andere steden in Servië door het grote ronde plein in het midden van de stad. Midden op het plein staat een enorm monument dat herinnert aan de Servische soldaten die tijdens de Balkanoorlogen en de Eerste Wereldoorlog

de dood vonden. De stad werd tijdens de Tweede Wereldoorlog zwaar beschadigd en in socialistische stijl herbouwd. Toch staan er nog een aantal gebouwen, die van het begin van de twintigste eeuw dateren, zoals het nationaal museum en enkele woonhuizen van rijke families. De mooiste voorbeelden zijn het huis van de familie Knežević aan Milana Toplice 6 en het huis van Petar Bogavaĉ aan Cara Lazara 71.

Žiĉa

Vijf kilometer ten zuiden van Kraljevo ligt het beroemde rode klooster Žiĉa. Net als Sopoćani is dit een goed voorbeeld van de Raška-school. Het klooster werd vermoedelijk in 1207 gebouwd door Stefan Nemanja, de eerste koning van Servië. Net als veel andere kloosters in dit gebied, is Žiĉa verbonden met de geschiedenis van de Nemanja-dynastie. Sava Nemanjić oftewel Sint Sava werd de aartsbischop van Žiĉa in 1219 en alle koningen van de dynastie werden hier gekroond.

Het klooster werd verschillende malen vernield en geplunderd en er zijn slechts fragmenten van de originele fresco's overgebleven. De schilderijen in het zuidkoor van de kruisiging van Jezus en afbeeldingen van

STREEKKAART CENTRAAL-SERVIË

Het klooster Žiča is fel rood gekleurd

zes figuren, waarvan Petrus, Lucas, Simon en Thomas nog te herkennen zijn, stammen uit de eerste helft van de dertiende eeuw en behoren daarmee samen met de schilderijen in Studenica tot de oudste van Servië. De rest van de fresco's is nieuwer, maar ook daar zitten interessante stukken tussen.

Maglić

Als u vanaf de Žiča doorrijdt en op de hoofdweg aangekomen richting Novi Pazar gaat, komt u na ongeveer vijftien kilometer langs het fort Maglić. Let wel op, want vooruitkijkend is het fort nauwelijks te zien, terwijl het vanaf de andere kant nauwelijks te missen is. Maglić is een van de best bewaard gebleven middeleeuwse burchten in Servië. Het werd in de eerste helft van de dertiende eeuw gebouwd door één van de Neman-

jić-koningen. Het fort beschermde één van de belangrijkste handels- en militaire routes van het Servische koninkrijk. De route door het dal van de Ibar verbond Raška met de kustplaats Dubrovnik met Kosovo.

Een populaire legende vertelt dat koning Uroš in een dal vlakbij Maglić honderden seringen plantte voor zijn Franse vrouw Elene d'Anyou. Zij had heimwee naar haar eigen land en Uroš wilde iets doen om haar op te vrolijken. Aan de heimwee van de Française hebben we het dus te danken dat de struik met de prachtige paarse bloemen zoveel in deze streek voorkomt.

U bereikt het fort door met de voetbrug de rivier over te steken. Daar volgt u een stukje de oude spoorlijn van waaraf een steil pad omhoog gaat. De wandeling duurt iets minder dan een uur.

PRAKTISCHE INFORMATIE KRALJEVO

Internet

www.jutok.org.rs

Toeristeninformatie

Trg Srpsih ratnika 25, ☎ 316000 of 311192,
e-mail: jutok@tron.rs.

Netnummer

036

Postcode

36000

Bus

Dimitrija Tucovića bb, ☎ 313444
Regelmatige verbindingen met onder andere Novi Pazar, Kruševac, Niš, Kragujevac en Belgrado.

Trein

Hajduk Veljkova 66, ☎ 313555
Er zijn dagelijkse verbindingen met onder andere Čačak, Kruševo, Niš, Ušće (bij Studenica), Kragujevac en Belgrado.

Studenica

De moederkerk van alle Servische godshuizen heet Studenica. Dit is het oudste, belangrijkste én mooiste klooster van het land. Het werd aan het eind van de twaalfde eeuw – een paar jaar voor Žica dus – in de Raška-stijl gebouwd door Ste-

fan Nemanja. Hij deed afstand van de troon en werd een monnik. Zijn zoon Sint Sava maakte van Studenica het centrum van het religieuze leven in het middeleeuwse Raška koninkrijk. Hij schreef er de regels voor het Servische kloosterleven. Het mooiste gedeelte van het complex is de

Studenica